

Juledug - en fortælling om Guds nærvær

”Tro forudsætter oplevelser af sanselig og dermed kropslig karakter, som eftertænkes og sætter sig som erfaring”

Svend Bjerg

Tro og erfaring 2006

Inspirationen til Juledugen kommer fra Lisbeth Smedegaard Andersens salme ”Det var så forunderlig klart i nat” (100 salmer nr. 800), hvor hun i de fem vers bevæger sig fra kaos til skabelse, fødsel, inkarnation til håbet helt ind i ”Guds hjerterum”.

Billederne i salmen er vedrørende og taler ind i et nutidigt hverdagsliv.

Sideløbende kunne man også tage sit afsæt i ”Dejlig er jorden” (DDS nr. 121), der ligeledes peger på skabelse vers 1, inkarnation vers 3 og livets gang vers 2 – ”Slægter skal følge slægteres gang”.

Med denne Juledug, der er en meter bred og 20 meter lang, har vi forsøgt at beskrive det nedslag som Jesus Kristi fødsel er. Et nedslag i en verden der er skabt, og som giver os et håb om livets muligheder i en verden, der både rummer glæde og smerte.

Næsten alle billeder er optaget og gengivet i en naturlig afstand, så ens synsfelt naturligt passer med det, man ser.

Man bevæger sig i mørke, igennem lyset, over en ørken frem mod Betlehems murer, hvor Jesus blev født. Undervejs og videre i forløbet antydes det, at de hellige tre konger er på vej, og hyrderne sidder ved bålet og tæller får.

Faktaboks

- Juledug er 20 meter langt og en meter bred
- Den er lavet af vinyl (voksdug) og kan tåle, at man går på den
- Den vejer ca. 10 kg og rulles ud
- Efter brug kan det være en fordel at tørre både forside og bagside af med en tør klud
- Prisen er 3500 kr. inkl. levering. Der kan forekomme ventetid ved bestilling
- Gennemgang af materiale, idéer til brug samt oversigtsvideo findes på www.konfirmandcenter.dk

Men selv efter inkarnationen, Guds komme til og nærvær i verden, og videre i vores liv, er smerten til stede som virkelig og konkret. Livet er stadig en kampplads, men nu med håbet som baggrundstæppe.

Juledugen har flere lag, flere detaljer, som gør, at man kan blive ved med at gå på opdagelse og finde nye detaljer, man ikke har lagt mærke til før. Der kan nævnes det konkrete, historiske lag, ordene der understreger et bestemt tema, ting man undrer sig over, skiftene mellem fortid og nutid, henvisninger til andre fortællinger i GT og evangelierne, eller små detaljer som de yngste måske vil hæfte sig ved. Lag der på hver sin måde arbejder sig ind i helheden.

1. Lag: Basisfundamentet – det, vi går på: Mørke, lys, ørken, frodighed, vej, ørken, Betlehems mure, blomstereng, vej ud i det uvisse.
2. Lag: Effekter og symboler fra julefortællingerne: Brev fra Kvirinius, undfangelse, Betlehem, krybbe, gaver, hyrder ved bål, stjerne mm.
3. Lag: Symbolske udtryk, der skaber en stemning eller en sindstilstand, fx mørke, lys, blomster, stjerner, en overdimensioneret hånd.
4. Lag: Enkelte ord og sætninger f.eks. "Bliv lys."
5. Lag: Billedlige, nutidige udtryk der kobler fortid og nutid: Løbehjul, bold, penge, asfaltveje, nøgler, ure, juletræ, gaver.
6. Lag: Gå på opdagelse. Ting, som henviser til bibeltekster, eller som man bare kan undre sig over.

Juledugen er lavet med konfirmander som den primære målgruppe. Vi har i alle vores overvejelser og valg haft konfirmander i tankerne. Hvis juledugen finder anvendelse for andre målgrupper, er det kun glædeligt, men det har ikke været tilsigtet.

Uformidlet?

Hensigten er, at Juledugen skal kunne opleves uformidlet dvs. uden, at der suppleres med yderligere ord eller forklaringer. Juledugen skal kunne stå alene og tale for sig selv. Tanken er, at de stemninger og sindstilstande, som skabelse og julefortællingerne er udtryk for, bliver formidlet i Juledugens billeder. Bevægelsen går fra kaos og til kosmos. Vores, konfirmandernes, dagligliv og fortællingen om, at Jesus Kristus blev født, smeltes sammen.

Vores påstand er, at det ikke er nødvendigt at kende julefortællingerne for, at vandringsen kan give mening og for, at man kan opnå en oplevelse af den nævnte "bevægelse" og ikke mindst gå med et håb om, at der skete noget julenat, hvor Gud kom til jord, blev menneske, og at han bærer os.

Men vi lægger samtidig op til, at man efterfølgende kan arbejde med de konkrete fortællinger, som kommer til udtryk i Juledugen.

Det kan ske ved at gå på opdagelse, stille opgaver eller supplere vandringsen med 3D-effekter, der udvider perspektivet. I denne vejledning findes forskellige forslag til, hvordan en sådan fordybelse i Juledugen kan gribes an.

Få minutter efter ...

Med Juledugen er tanken, at vandringsen tidsmæssigt finder sted lige umiddelbart efter de forskellige hændelsesforløb. Med andre ord kommer vi for sent eller rettere få minutter efter, at hændelserne er foregået.

De hellige tre konger var på vej, vi ser kun skyggerne, krybben er tom, blodet fra barnemordet siver ind.

Man kan sige, at vi med et glimt af forsinkelse går med og får oplevelse af indgang, skabelse, inkarnation, håb og udgang.

Nutid eller fortid

Juledugen er en blanding af fortid og nutid. Et mix af fortællinger fra Bibelen til egen fortolkning. En sammenfletning af levet liv og en række narrative.

Det er altså ikke en præcis kronologisk, historisk rejse, men en vandring der forsøger at underbygge de stemninger, og det håb som julen er udtryk for.

Juledug og materiale er udarbejdet af Konfirmandcenteret ved:

- Ole Steen Pedersen, grafiker
- Maria Grønne m.fl., fotografer
- Hanne Høgild
- Finn Andsbjerg Larsen

Metoder til anvendelse af juledug

Juledugen er ikke lavet ud fra en tanke om én bestemt anvendelsesmulighed, men snarere ud fra en tanke om, at der er mange forskellige måder at bruge den på. Der er derfor heller ikke én rigtig måde at bruge den på, men det kan varieres alt efter hvor, hvornår og hvem, der anvender den. Nedenfor findes en række forslag til anvendelsesmuligheder, og listen kan med garanti udfoldes og gøres længere, efterhånden som I gør jer erfaringer med brugen i jeres kontekst.

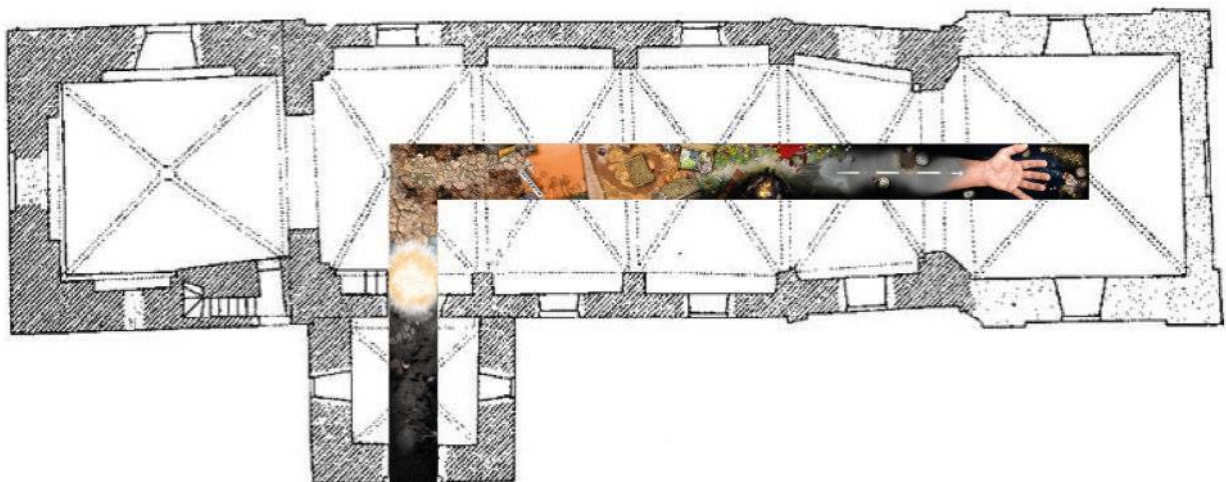
Brug Juledugen...

i julen

Rul dugen ud i kirkens midtergang, og lad den ligge der fra 1. søndag i advent. Vend evt. dugen om til gudstjenesten juleaften, så man går hjem fra gudstjeneste og ud i verden båret af Guds nåde og troen på hans kærlighed. Suppler vandringen på dugen ved at synge Lisbeth Smedegaard Andersens salme "Det var så forunderlig klart i nat" (100 salmer nr. 800), som passer til den stemning, man gerne vil formidle, eller syng "Dejlig er jorden" DDS nr. 121. Flere salmer kunne knyttes til, eller lav de ni læsninger for konfirmander og komponer læsningerne over juledugen.

og klip den over

Hvis der er indgang til jeres kirke i siden af skibet, kan man klippe Juledugen over det sted, hvor det passer, at den skulle "knække" for at kunne nå fra indgangen og op af kirkegulvet.

klip i fem temaer ...

Men man kan også klippe den over i de fem temaer, som Juledugen er tænkt i: Indgang, skabelse, inkarnation, håb og udgang

med konfirmander

Giv konfirmanderne en sanselig og billedlig oplevelse af julen, og lad dem gå på Juledugen – allerhelst i kirkerummet. Sæt noget musik på, eller lad dem gå i stilhed. Eller læs evt. skabelsesberetningen og juleevangeliet i uddrag under vandringerne. Lad dem få tid til at stoppe op og dvæle ved de steder, de undres, provokeres, ængstes eller glædes af. Du kan bede dem om at sætte sig det sted, der særligt siger dem noget, eller det sted de særligt undres over. De kan evt. fortælle for hinanden, hvorfor de har slået sig ned netop på det sted. Lad dem sidde lidt og skrive en bøn, som de kan lægge på stedet (se også forslag i afsnittet "3D-anvendelse af Juledugen"). Derefter kan de gå på dugen igen og læse bønner undervejs.

med aktiviteter

- Tohu va bohu – [klik her](#) – om bevægelsen fra kaos til kosmos
- Hvem er du i juleevangeliet? – [klik her](#) – en afklaring om juleevangeliets persongalleri og en leg om, hvad julen betyder for en
- At bære det tunge – [klik her](#) – vi er i Guds hænder og skal bæres, når det er svært
- At arbejde på egen hånd – [klik her](#) – en hånd kan bede, elske, ae, hilse, løfte, hjælpe, men den kan også nappe, slå, piske, dræbe...

med minikonfirmander

Lad minikonfirmanderne gå og lege på Juledugen. Lad dem tegne det mørke og det lyse i deres liv, mens de ligger i mørket, giv dem gaver ved krybben og snak om, hvad vi ønsker os i vores liv evt. ud fra aktiviteten "Ønskесedler" – [klik her](#)

Undrespørgsmål og opgaver til minikonfirmander:

- Hvad gør lyset?
- Hvad gør vandet?
- Hvad er det for nogle små dyr, der kravler? Hvorfor kravler de der?
- Hvad ligger der omkring krybben?
- Hvilke gaver fik Jesus – hvilke fik du til jul?
- Er der noget du ønsker dig?

3D-anvendelse af Juledugen

En af anvendelsesmulighederne af Juledugen er inddragelse af eksterne effekter. Effekter, der i nogle tilfælde allerede er illustreret på dugen kan træde fysisk frem, eller effekter der ikke er afbilledet på dugen, men som indgår i den bibelske beretning, kan anvendes. Ved at tilføje effekter "udefra" kan man betone særlige elementer i julefortællingen, som man gerne vil hive frem og give lidt ekstra fokus. Ligeledes inviterer metoden deltagerne med ind i den kreative proces, og julens begivenheder bliver sanselige på en mere konkret og fysisk måde. Inviter evt. deltagerne til selv at overveje, hvordan 3D-effekter kan anvendes i forbindelse med dugen, eller brug nedenstående forslag.

Indgang:

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke. (Joh 1, 1-5)

Skriv nogle ord på papir, og placer dem lige før skabelsesøjeblikket. Det kan være ord og sætninger som "Jeg elsker dig", "Du er en ven", "Skal vi ses", men måske også udsagn som bedst findes på Facebook som "Fuck dig", "Luder" og det der er værre...

Samtale:

Sorter evt. ordene og spørg om, hvad de gør?

Om de kan mærke ordene? Om der sker en forandring?

Få dem selv til at nævne ord, der gør dem glade, og ord der gør dem triste. Måske bliver vi overraskede over nye begreber og slang. Skriv dem ned, og placer dem på Juledugen!

Tal om, at skabelsen sker hver eneste dag, og at vi hver især er medskabere på livet – og på hinandens liv!

Skabelse:

»Enhver, som drikker af dette vand, skal tørste igen. Men den, der drikker af det vand, jeg vil give ham, skal aldrig i evighed tørste. Det vand, jeg vil give ham, skal i ham blive en kilde, som vælder med vand til evigt liv.« (Joh 4, 13-14)

Placer noget vand, en vanddunk eller måske dåbsfadet på Juledugen lige efter skabelsen – livets kilde.

Hvis det er muligt, så lidt karse, vand det og lad det stå, til I mødes næste gang!!

Til samtale:

Man kan tale om, hvad vand kan: skabe liv, men også tage liv. At vand er et livsvilkår, men også en kaosmagt, som vi ikke kan overskue.

Evt. pege på de to skabelsesberetninger, hvor den ene taler om "øde og tomhed", mens den anden taler om kaos som et urhav.

Evt. inddrages dåben som en bevægelse, eller med Luthers ord "Det betyder, at den gamle Adam i os gennem daglig anger og bod skal druknes og skal dø med alle synder og onde lyster, og der til gengæld daglig skal fremkomme og opstå et nyt menneske, der skal leve for Gud for evigt i retfærdighed og renhed".

Eller Hella Joofs udsagn fra "Hellas Katekismus": *Vandet symboliserer den renselse, som gør, at vi synes, vi kan være bekendt at møde Gud.*

Et andet samtaleemne kunne være "kilder". Vi har brug for kilder at øse af, kilder der giver os nyt og frisk "vand" aka energi, mod, håb, tro. Hvilke kilder giver fornyet livsmot i konfirmandernes liv? Hvor søger de hen, når de skal "tankes op"?

Inkarnation

Og mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde; og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget. (Luk 2, 4-7)

Placer en krybbe midt i stalden. Man kunne i krybbens dyb placere noget, der forstyrrer eller overrasker konfirmanderne, når de vandrer på Juledugen. Det kunne være et spejl, et ønske om glædelig jul, et hjerte, nogle gaver, et grumt billede af ufreden i verden, et gevær eller måske sammenkrøllet papir fra gaverne. Ting som med hver sin vinkel kunne pege på det, man gerne vil sige efterfølgende. At placere en rigtig krybbe vil også skabe særligt fokus på inkarnationen, som "tårner sig op" i centrum af Juledugen.

Samtale:

Man kunne lade konfirmanderne overveje, hvad de synes, der gerne skulle ligge i krybben juleaften.

Er julen bare indpakning (gavepapir)?

Hvad er julefred?

Kan vi i inkarnationen se skabelsen, som vi er en del af?

Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra. (Matt 2, 10-11)

Placer nogle almindelige gaver, måske mange gaver, tæt ved de hellige tre kongers gaver til Jesus. Måske overvældende mange, store, små, runde, kantede, aflange gaver ...

Samtale:

Man kunne tale om de gaver, Jesus fik. Hvad var de udtryk for? Guld, røgelse og myrra havde nok økonomisk værdi, men de var jo i et praktisk dagligliv ikke brugbare. Var det overflod??

Man kunne spørge konfirmanderne, om de gaver, de får, er overflod, eller noget de kan bruge eller er livsnødvendige?

Man kunne lade konfirmanderne gætte, hvad de tror, der er i gaverne – hvad de glæder sig til, og hvad de håber på. Evt. pakke en stor gave op uden indhold, mens en anden grimt indpakket gave måske er noget, man kan glæde sig over!

Om det bedste er at få eller at give?

Om den dyreste gave er den bedste?

Håbet/nyskabelse

***...han, som havde Guds skikkelse,
regnede det ikke for et rov
at være lige med Gud,
men gav afkald på det,
tog en tjeners skikkelse på
og blev mennesker lig;
og da han var trådt frem som et menneske,
ydmygede han sig
og blev lydige indtil døden,
ja, døden på et kors. (Fil 2, 6-)***

Placer et spejl, og lad konfirmanderne se, hvad de ser ...

Samtale:

Hvad er forskellen på Gud og mennesker? I skabelsesberetningen står der, at vi er skabt i hans billede.

Hvordan kommer Gud til udtryk, i kød, i vores dagligliv?

Læs evt. nadverritualet og tal om, at vi indtager hans legeme – en kropsliggørelse af Gud.

Udgang

Tider skal komme

Tider skal henrulle

Slægt skal følge slægters gang

Aldrig forstummer tonen fra Himlen

I sjælens glade pilgrimssang (DDS 121)

Placer billeder af personer, der har betydet eller betyder noget for konfirmanderne. De kan måske selv medbringe billeder af bedsteforældre, oldeforældre, søskende, forældre onkler etc.

Samtale:

Man kunne tale om hvad "*Slægt skal følge slægters gang*" betyder?

Om de har set og tænkt over, at de måske kan noget eller ser ud som deres bedstefar/bedstemor?

Om livet bare er et NU, eller om det rækker frem og tilbage?

Inspiration

Indgang

1) *Det var så forunderlig klart i nat
Skønt skyer drev over derude,
Hvor vinteren ruged i sorte træer
Med vingerne tæt ved min rude
Men alle morgenstjernernes sang,
De grenenes skygger blev blege
Og dagen begyndte, og folk stod op,
Men småbørn løb ud for at lege*

1. Mos 1, 2

Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene.

1. mos 2, 4-6

Dengang Gud Herren skabte jord og himmel, var der endnu ingen buske på jorden, og ingen planter var spiret frem, for Gud Herren havde ikke ladet det regne på jorden, og der var ingen mennesker til at dyrke agerjorden,

Skabelse

*2) Det var som et glimt af den store nat
Hvor Gud kaldte alting til live
Hans skabende ord over havets dyb
Bestemte, hvad alt skulle blive.
Og alle morgenstjernernes sang,
Da vandenæs brusen forstummed,
Og jordkloden frugtbar i duft og regn
Steg rødmende frem gennem rummet.*

1. Mos 1, 3-5

Gud sagde: »Der skal være lys!« Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag.

2. Mos 2, 6-7

men en kilde brød frem af jorden og vandede hele agerjorden. Da formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor, så mennesket blev et levende væsen.

Joh 1, 1

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke.

Livsgivende vand

3. Mos, 1ff

Syndefaldsmyten

Inkarnation

3) *Det var som den dag, da Guds engel kom
Med ordet fra Gud til det lave
Han gik til Maria i Nazaret
Med liljer fra Himmerigs have.*

Luk 1, 28

Og englen kom ind til hende og hilste hende med ordene: »Herren er med dig, du benådede!« Hun blev forfærdet over de ord og spurgte sig selv, hvad denne hilsen skulle betyde. Da sagde englen til hende: »Frygt ikke, Maria! For du har fundet nåde for Gud. Se, du skal blive med barn og føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus.

Luk 2, 1-3

Og det skete i de dage, at der udgik en befaling fra kejser Augustus om at holde folketælling i hele verden. Det var den første folketælling, mens Kvirinius var statholder i Syrien. Og alle drog hen for at lade sig indskrive, hver til sin by.

*Og alle morgenstjernerne sang
Ved svaret fra Guds tjenerinde
Og ordet blev foster i kød og blod
Og fødtes da tiden var inde*

Luk 2, 4-7

Også Josef drog op fra byen Nazaret i Galilæa til Judæa, til Davids by, som hedder Betlehem, fordi han var af Davids hus og slægt, for at lade sig indskrive sammen med Maria, sin forlovede, som ventede et barn. Og mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde; og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget.

Matt 2, 1-2

Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham.«

Matt 2, 10-11

Da de så stjernen, var deres glæde meget stor. Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra.

Håb og ny begyndelse

4) *Han kom i den mørkeste vinternat
Med varsel om lysere tider
Han bringer hver tvivlende vintersjæl
Et håb om forår omsider,
Hvor morgenstjernernes påskesang
Skal løsne de frostbundne marker
Og hjertet skal i mit bryst af fryd
Som småbitte fødder der sparker*

Luk 2, 8-11

I den samme egn var der hyrder, som lå ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord. Da stod Herrens engel for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt. Men englen sagde til dem: »Frygt ikke! Se, jeg forkynder jer en stor glæde, som skal være for hele folket: I dag er der født jer en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren.

Matt 2, 13-14

»Stå op, tag barnet og dets mor med dig og flygt til Egypten, og bliv dér, indtil jeg siger til. For Herodes vil søge efter barnet for at slå det ihjel.« Og han stod op, og mens det endnu var nat, tog han barnet og dets mor med sig og drog til Egypten.

Matt 2, 16

Da Herodes nu indså, at han var blevet narret af de vise mænd, blev han rasende; og i Betlehem og i hele dens omegn lod han alle drenge på to år og derunder myrde, ud fra den tid, han havde fået opgivet af de vise mænd.

Luk 15, 4-7

"Hvis en af jer har hundrede får og mister et af dem, lader han så ikke de nioghalvfems blive i ødemarken og går ud efter det, han har mistet, indtil han finder det?"

Udgang

5) *Han lever i os med sit, sin ånd
Til nætterne alle er omme,
Og slægter og folkeslag knæler ned
Med bøn om barmhjertige domme,
Så alle morgenstjernernes sang
Forenet med menneskers stemme
Skal bære os ind i Guds hjerterum
Hvor vi med hans søn hører hjemme*

